

Még egy pár szó Pintér Béláékról

2019 december 21. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

A sámán táncol, de hazudik a népnek.

Folytassuk, ahol [szombaton abbahagytuk](#). Abban a cikkben tömören, következésképp szükséges leegyszerősítésekkel igyekeztük elmagyarázni, miért idejétmúlt és ócska Pintér Béláék színházcsináló munkálkodása. Most lássuk ugyanezt máshonnan – kissé távolabbról kezdve.

A színház, a dráma lényegét, magát a f? kérdést, hogy miben állna annak az ereje, hogy állítólagos meséket, nem pedig valóságos történeteket vetítünk a néz? elé, és ezek rejtélyes módon mégis hatnak rá, filozófusok, írók, esztéták egész sora magyarázza a legrégebbi id?k óta. Tényleg csak két példa a számtalan közül. Platón – a filozófiának, erre a roppant komoly tudománynak az els?ségére tekintve – kissé lenézi a drámát, és szokása szerint mestere, Szókratész szájába adva véleményét nagyjából azt állítja, hogy a mimézis, az utánzás meglehet?sen alantas dolog, mert megbolondítja a társadalmat. Arisztotelész mesterségr?l beszél, elismeri a dráma jogosultságát, de mintha ? sem a lényegét keresné, nagyobb er?t fordít a dráma küls?égeinek leírására, mint a keletkezés kérdéseire. Kettejüket csak azért említjük meg, mert akárcsak err?l a tárgyról értekez? kései utódaik (Nietzsche, Sztanyiszlavszkij, de mondhatnánk még ezer nevet), ?k is adósak a dráma és az ember közötti szakrális kapcsolat magyarázatával.

Amely kapcsolat kétségkívül létezik, és ezt még az ateista is tudja. Még Lukács György is érzi, hogy a dráma lényege ott feszül a leveg?ben, és arra jut, hogy „minden m?vészi hatás magában foglalja az élet magvának felidézését”, ezzel persze nem járunk el?rébb, de lassan közeledünk Pintér Béla, a Krétakör és a többi csudabogár péniszlógató, gestapós színházához.

A titok talán itt fekszik el?ttünk, és a régiek hagyták ránk egyetlen szóban. A dráma megfejtéséhez ugyanis az elnevezésb?l is kiindulhatunk: a görög dran, azaz cselekedni kifejezésb?l. A dráma tehát mindenekel?tt cselekvés. A cselekvés pedig – az ember leg?sibb tudása szerint – a nyugalmat, a mozdulatlanságot felváltó mozgás, a teremt? er?. A cselekvés változást indít meg, a cselekvés eltörl a múltat. A gondolat is cselekvés, már akkor az, mielőtt szóvá formálódik bennünk.

A szibériai sámán nem játszik, hanem cselekvésével magát a teremtést idézi meg. Nem pusztán állatokat utánoz, hanem az ?állapotra utal vissza, amikor ember és állat még egy volt, és minden más is egységben állt. A cselekvés leírása pedig a rítus. A sámán azért táncol és beszél, mert így teszi láthatóvá cselekvését földiek és égiek el?tt. Ezzel a rítussal jelzi, hogy a megbomlott egységet újraforrasztaná, hogy kedvezményeket, haladékat, es?t, biztonságos utat, gyermekáldást kapjon a szellemekt?l. Helyrebillentné a világot, amely átmenetileg kifordult a sarkaiból, keresi az elveszett harmóniát, a világosságot a sötétség helyett.

A dráma ?si képzete megegyezik a sámán rítusával. Színpad és néz? között elt?nnek a korlátok, kiárad a teremt? er?. Ha elhinnénk, hogy a színpadról nem a cselekv? szándék rítusa, hanem egyszer? mese zúdul le a néz?térre, akkor kizárólag az el?adás technikai részleteivel foglalkoznánk. Csakhogy a dráma valóságként rögzül bennünk másfél-két órára, mert leg?sibb képzetünket kelti fel. Újraéljük a teremtést, az ember lényege tárul fel el?ttünk, archetipusokat böngészünk, és végs? soron megigazulásért fohászkodunk.

Ez a m?vészet legszentebb, legbels?bb lényege. És ez a viszony, ez a jelenlét szükségszer?en szakrális jelleg?, hiszen az ember léte esend?ségen, tévedéseken, b?nökön alapszik, amelyekre csak isteni bocsánat lehetséges. Istenr?l, a teremt?r?l beszél a dráma akkor is, ha Isten nincs jelen. Mint a sámánt szent révületében bámuló törzs tagjai, mi is úgy vágyunk a rítust bemutató színészekkel együtt a tisztaságra, a megigazulásra, a bocsánatra. Mindarra, amit saját er?nkb?l nem érhetünk el, de a szakrális viszony rendbetételével helyrebillenthetünk.

Igen, ez a katarzis. Enélkül nincs m?vészeti alkotás. Ha ez hiányzik, akkor lehet tetszet?s a portéka, de súlya nincsen.

Pintér Béla, a krétakörösök és a többiek mind, akik csak önmagukkal vannak barátságban, ezért nem m?vészek. Az ? színházukban nincsen teremt? cselekvés. Nincsen katarzis, nincsen szakrális tér. Szóviccek vannak, botrány zajlik, sznob öntömjénezés folyik, a pénzédért bepillantatsz még az alsónadrágjukba is. Az ? színházuk nem a szent döbbenetr?l (tragédia) és nem a tükör tartásáról (komédia), hanem róluk, magukról, beteg, torz lényükr?l szól. A sámán táncol, de hazudik a népnek: nem a megtisztulásért, a b?nbocsánatért, az újrakezdés esélyéért, hanem pusztán önmagáért, a saját önérdekéért ropja nagy vígan. Ez nem révülés: ez pusztán technika.

Nem színház, hanem mutatványos sátor, ahonnan ezek jönnek. Nem az érzéseinkre, hanem az érzéseinkre hatnak. Akadhatnak szikrázó tehetségek is köztük, de mindannyian a sötétségb?l merítenek. Aki pedig leoltogatja sorra a lámpákat ahelyett, hogy lámpagyújtogató lenne, akinek a m?vészete nem felemel az égbe, hanem leránt a

sárba, az tényleg nem m?vész. Hanem valami más: propagandista, csep?rágó, idomított cirkuszi ló.

Persze, mindenki a maga szintjén létezik, azért ezt se felejtjük el. Próbáld elmagyarázni egy vonalnak, hogy mi az a gömb... ugye? Sokaknak az a színház, ha valaki a színpadon el?veszi a pöcsét és meglóbálja háromszor jobbról balra, azután pedig balról jobbra. Ett?l ugyan szakrális élményre nem, de némi merevedésre, illet?leg izgalmas viszketésre talán számíthat a kedves néz?. Aztán olyan is akad, aki Latinovits Zoltán versmondásától lesz igazabb ember. Mások pedig még azt is tudják, hogy a m?vészet nem játék, és nem pusztán az élet visszfénye: hanem maga a teremt? cselekvés, a rítus, beavatás a titokba, amely mindenki számára feltárul, de csak kevesen értik meg. És még kevesebben viszik haza saját életüket, létezésüket formáló, átalakító katartikus élményként.

Ezt szerettem volna még elmondani az el?z?ekhez.

Szentesi Zöldi László - www.888.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló